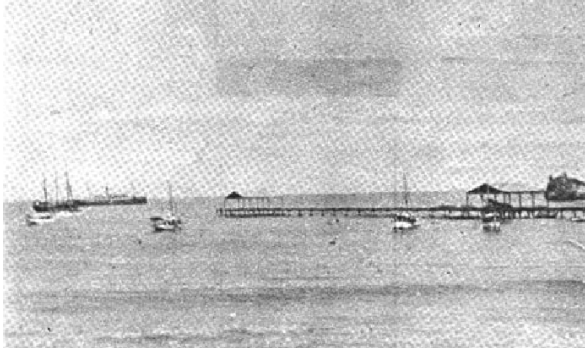
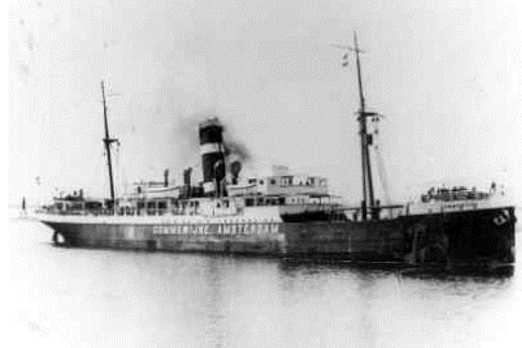

Ooggetuigenverslag aardbeving en tsunami in Venezuela

Door Titus Wilhelmus Hendricus van den Abeele, 1^e officier aan boord van Stoomschip de Commewijne (getrouwd met Christina Visse, een nicht van mijn oma)

Figuur 2 Puerto Sucre in 1925

Figuur 1 Stoomschip Commewijne

't Was nog maar even licht, er hing een ochtendnevel over de kust en over de rimpelloze zee, toen de Commewijne¹ anker opging en verstoomde naar het oude aftandsche piertje van Porte Sucre, de voorhaven van Cumaná in Venezuela. We zagen vanaf onze ligplaats aan de pier, die het steigertje met den vasten wal verbindt, naar het kleine huttendorpje, met zijn armoedige kerkje: daarachter vertoonde zich de Kathedraal van Cumana met het geboomte er rond en enkele hoge huizendaken. We hadden het schip vol mensen, zoo ongeveer 350 personen; we losten kalm onze lading op kleine spoorwagentjes.

Plotseling, er gebeurde iets. Wat, ik wist het niet; ik dacht aan lading dei van bovenaf naar beneden in het schip stortte, alles een oogenblik. Ieder vroeg: "Wat is er, wat gebeurt er?" We voelden geweldige schokken en hoorden een niet te definiëren geraas en gebulder.² Mijn oog viel op de pier, zoo'n 500 M lang golfde als een slang, de mensen stelden zich aan als bezeten. Sommigen sprongen in de zee, anderen probeerden over de pier te rennen doch stortten neer. Toen keek ik achter me: En wat ik toen zag, was voor mij iets geweldigs: de zee had zich tot een groote hoogte opgeheven en de vloedgolf kwam met geweldige snelheid op ons af. Schoenertjes en visschersbooten werden opgenomen en omver gesmeten. Ook voor ons was gevaar, dat besepte ieder onmiddellijk. In een oogenblik was ieder op zijn werk. De trossen waren reeds alle gebroken. Volle kracht achteruit om niet op den wal gesmeten te worden. Juist op het randje af, mijn hart klopte hoorbaar niet van angst maar van een geweldige emotie en het schip wist vrij te komen van een zekere stranding met een wie weet, welke gevolgen. Kalm ging het schip achteruit en kwam met zijn 350 opvarenden [in] kalmer water. Toen ten anker.

¹ Stoomschip Commewijne, eigendom van rederij Koninklijke Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij N.V. te Amsterdam. Het schip vertrok op 21 december 1928 vanuit Amsterdam naar de West-Indies. Het is een schip dat in 1907 werd gebouwd in Kopenhagen Denemarken door A/S Burmeister & Wain's Maskin-Og Skibsbyggeri. Het schip was 94 meter lang, was bestemd voor 30 passagiers en vracht en had twee masten en twee dekken.

² Op 17 januari 1929 om 7:28 uur werd de provincie Cumaná in Venezuela getroffen door een aardbeving van 7.0 op de schaal van Richter. De aardbeving verwoestte de stad Cumaná, net als in 1766 en 1797.

We hadden een aardbeving meegemaakt en we begrepen het, Cumaná moest zwaar getroffen zijn, van de Kathedraal was niets meer te zien. Al heel gauw kwamen eenige heeren in een bootje haastig aanrennen. “Heel Cumaná verwoest, velen dood, honderden gewond, allen geweldig van streek, alle telegrafische verbindingen verbroken, help ons de gewonden verbinden.”

Het draadloze station aan boord werd dadelijk als walstation gebruikt om de regeering in Caracas in te lichten en onmiddellijk hulp te vragen. De kapitein stuurde dadelijk een hulpbrigade aan den wal; de dokter met als hulp twee passagiers-verpleegsters, twee scheepsofficieren en eenige Amerikaansche passagiers³. Naar den wal geroeid en met een looppas erop af, naar Cumaná, ongeveer 25 minuten het land in. Daar komt met geweldige vaart een auto aansnellen, voorop iemand zwaaiende met een sabel. “Stop, allen instappen, terug in vliegend tempo. Alle menschen zaten op straat, omringd door hun haastig geredde huisraad, allen met vertwijfelenden blik ons aanziende. De meeste huizen ingestort, de straten met puin bedekt, de auto nam in razende vaart steen hindernissen van een M hoogte. Een zwaai, een ruk en we stonden stil op iets wat vroeger een plein was, omringd door hoge gebouwen doch wat nu leek op een slagveld. Daar lag de grond bezaaid met kermende menschen, daar lagen de resten van wat eens kerk, museum, kazerne was. Nu aan het werk.

“Dokter, help hier, och kom toch bij mijn man, bij mijn vader.” We pakten maar wat aan. De eerste de beste had een geheel verbrijzeld been. Afgrijpselijk om te zien, maar hoe dat aan te pakken. Maar onze verpleegster talmde heel niet en met vlugge vaardige hand werd ingegrepen. We moesten ons erg behelpen, ik gebruikte de sabel van onzen geleider om spalkhoutjes te hakken. We verspreiden ons over het terrein en ieder pakte wat aan. Maar

Figuur 3 Foto van Cumaná na de aardbeving

wat moest ik, onbevoegde beginnen met een schedel, die niets meer was dan een bloederige massa zonder vorm, een been waarvan kuit- en scheenbeen elk een kant uit stonden. Daar lag er een met twee gebroken benen, een gebroken arm, een gebroken rib en een verpletterd hoofd. Maar, waar is het hospitaal, waar zijn de doctoren. Ach, er is geen hospitaal, de dokters zijn ook geheel van streek, alles wacht in spanning op de volgende aardschok, waarop ze stellig rekenen. Wat te doen met de zwaarste geworden? Wanneer ze niet werden opgenomen, zullen ze zeker sterven. Naar de gouverneur van de provincie. Hij zat op een stoel op het plein, voor de ruïne van wat eens de kathedraal was. Aan zijn voeten lag het hoofd van een omgeworpen standbeeld. Ik presenteerde hem de zwaarst gewonden mee te nemen naar Caracas. Maar hij voelde er weinig voor; och, wat een last, laat ze maar liggen. De man was geheel verslagen en keek me hulpeloos aan. Onderwijl had ik een boodschap naar den Commandant gestuurd om permissie eenige gewonden aan boord te brengen en dadelijk kwam het antwoord: “Doe wat jullie kunt en breng de ergsten hier.”

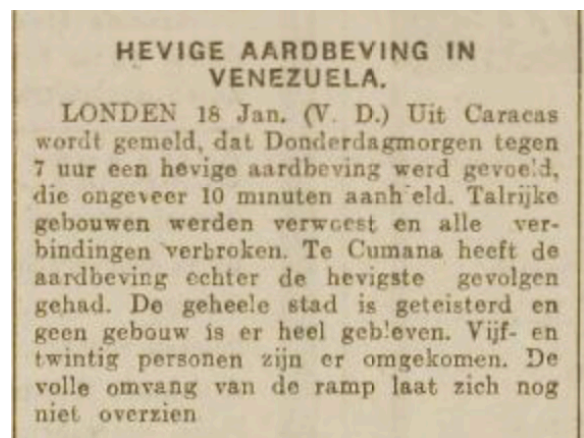
³ Titus van den Abeele behoorde tot het team als een van de twee scheepsofficieren.

We bezochten nog verscheidene ruïnes op zoek naar gewonden, verzorgden nog velen, moesten zelf zorgen voor wat drinkwater en andere kleinigheden daar de bevolking als verslagen was, maar daar stuurde de kapitein bericht dat het schip vertrekken moest en verzocht de gouverneur ons ook de ergsten mee te nemen. En zoo trekken we af met twee stakkers op bedden gelegd, passeerden tusschen een partij doodskisten van zeer primitief maaksel, martelden ons vrachtje in een roeiboot, heschen het aan boord en zijn nu op weg naar La Guaira, de haven van Caracas, de hoofdstad. Hedenavond zal onze scheepsarts de beide stumpers aan het hospitaal kunnen afleveren.

Hulde aan de verpleegster-passagier, ze deed wonderen. Een Amerikaansche tourist, ook passagier, die ons op onze tocht vergezelde, zeide van morgen nog over haar: "Well, she is black, but yesterday she was not."⁴

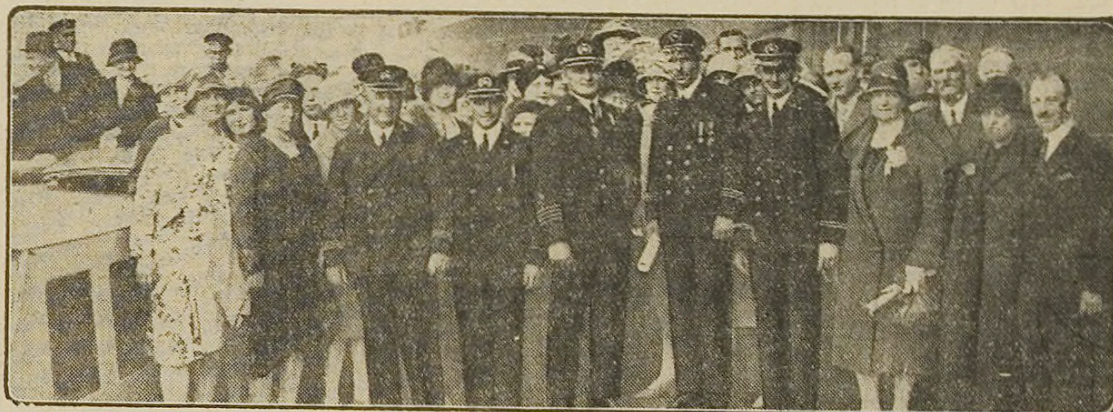

Figuur 4 Uit de Nieuwe Leidsche Courant op 21 januari 1929

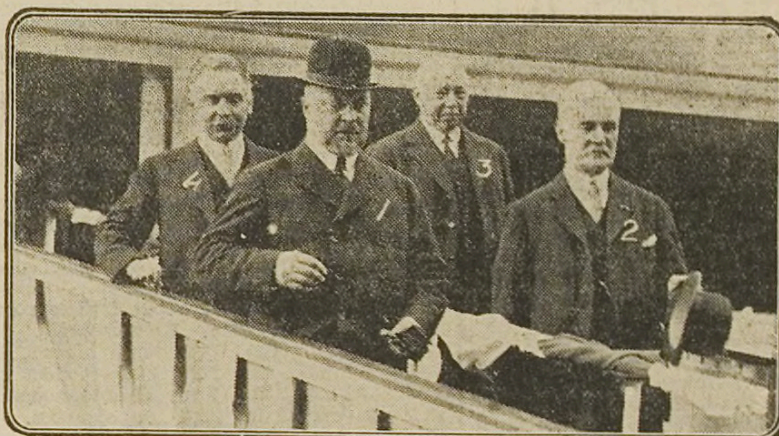

Figuur 5 Uit de Nieuwe Leidsche Courant van 18 januari 1929

⁴ Ik vind dit met de ogen van nu een choquerende racistische uitspraak: een zwarte persoon goed vinden en dan niet meer met de zwarte kleur (want slecht) verbinden. In een krantenbericht stond dat volgens de kapitein de gediplomeerde 'coloured nurse' zich ontplooipte als een echte slagveldzuster, die in een oogwenk verbanden legde, wonden reinigde, somtijds bijna afgerukte ledematen amputeerde.

Aan boord van het s.s. „Commewijne” heeft prins Hendrik als beschermheer van de Ver. „Het Nederlandsche Zeewezen” aan eenige leden der bemanning, die zich onderscheidten bij de aardbeving in Venezuela, onderscheidingen uitgereikt. De gedecoreerden v. l. n. r.: de heeren K. Visser (1ste machinist), A. A. H. Theismeyer (3de stuurman), P. F. Smit (kapitein), T. W. H. v. d. Abeele (1ste stuurman) en L. H. Huizinga (2de machinist).

VERDIENDE HULDE.

Prins Hendrik (1) bij het verlaten van het s.s. „Commewijne” na de huldiging van eenige leden der bemanning. Naast hem de directeuren der K. N. S. M. de heeren Den Tex (2), Hudig (3) en Valster (4).

Figuur 6 Haarlemsch Dagblad 13 juli 1929

NASCHRIFT:

Titus van den Abeele ontving op 13 juli 1929 voor zijn inzet tijdens deze ramp van Prins Hendrik een zilveren Koopvaardij-orde van de Vereniging Het Nederlandsche Zeewezen. Hij is de langste officier in het midden op de foto.